

av Lise Nordin m.fl. (MP)

Globala konsekvenser av energipolitik

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att målet för energipolitiken om låg negativ inverkan på hälsa och miljö förtydligas till att omfatta även inverkan i andra länder.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för att se över vilka konsekvenser svensk energipolitik ger i andra länder mot bakgrund av målet om låg negativ inverkan på hälsa och miljö.

Konsekvenser av svensk energipolitik utanför Sveriges gränser

I den fastställda inriktningen för svensk energipolitik fastslås att den ska ha låg negativ inverkan på hälsa, miljö och klimat. Detta fastställdes i propositionen 2001/02:143 och återupprepas i propositionen 2008/2009:163 sidan 148: ”en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv energiförsörjning, båda med en låg negativ inverkan på hälsa, miljö och klimat.”

Det är rimligt att anta att dessa tre aspekter gäller även ett internationellt perspektiv, även om detta inte förtydligas. Sveriges energipolitiks påverkan på klimataspekten har fått ganska stor uppmärksamhet, inte minst genom de klimatmål som fastställts. Hur beslut i svensk energipolitik påverkar de andra två aspekterna, hälsa och miljö, utanför Sveriges gränser har fått mindre utrymme i den politiska diskussionen. Ett förtydligande att svensk energipolitik ska ge låg negativ inverkan på miljö och hälsa även i andra länder kan ge slutsatsen om andra beslut i svensk energipolitik.

Ett sådant förtydligande skulle också ligga i linje med det övergripande målet för miljöpolitiken, som det uttrycks i prop. 2009/10:155 *Svenska miljömål*. Där står: ”Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta, *utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser (generationsmålet)*” (vår kursivering).

I energipolitiken är det rimligt att anta ett livscykelperspektiv vid bedömningen av olika energikällors möjligheter och begränsningar. Flera energislag som kärnkraft och olja har stora delar av sin livscykel utanför Sveriges gränser. Det gäller även somliga nyare modernare energislag, såsom solenergi från solceller. Att inte bedöma deras påverkan på hälsa och miljö i andra länder ger därför en skev analys, som otvetydigt leder till tveksamma fördelar för energislag vars livscykel till stor del äger rum utanför Sverige.

Utvinning av råmaterial i andra länder utgör en stor del av miljöpåverkan för vissa energislag. Med regelbundenhet kommer rapporter om missförhållanden vid verksamheter i andra länder som är kopplade till vår energiförsörjning. Exempelvis utgör uranbrytning den del i kärnkraftens livscykel som påverkar miljön allra mest. Uranet som används för att tillverka bränsle till de svenska kärnkraftsverken bryts i gruvor utomlands.

Det statliga bolaget Vattenfall importerar stora mängder uran från Namibia för att användas som bränsle i svenska kärnkraftverk. 2010 presenterade den ideella organisationen Swedwatch en granskning som visar att det finns brister vad gäller Vattenfalls kontroll av Rössinggruvan och dess framtida nedläggning. Namibia har inte ratificerat de centrala konventionerna inom kärnkraftsindustrin. Ansvaret faller tungt på Rössinggruvan, och på Vattenfall som i sin egenskap av betydande kund i sin tur bör kontrollera att gruvan tar sitt ansvar. Trots detta finns oklarheter både kring dagens miljö- och hälsoeffekter av det radioaktiva avfall som bildas av brytningen och kring hur nedläggningen av gruvan ska gå till. Uppgifter från arbetare och lokalbefolkning indikerar att människor har hälsoproblem som de själva anser vara en effekt av arbetet i gruvan.

Problematik med utvinning av råmaterial utomlands gäller även i viss mån nyare energislag, såsom solceller. Exempelvis innehåller många typer av tunnfilmssolceller ovanliga metaller som endast finns i små mängder på ett fåtal platser på jorden. Det rör sig exempelvis om gallium, rutenium, tellur och indium. Brytningen av dessa metaller orsakar stor miljöpåverkan. Dessutom bryts metallerna ofta i områden med svag

lagstiftning gällande arbetsmiljö och politiska oroligheter. Det är inte utan anledning som dessa ämnen ofta benämns ”konfliktmetaller”. Även utvinningen av kristallint kisel, som är det vanligaste ämnet att använda i solceller, har hög miljöpåverkan.

Svensk energipolitik bör ta hänsyn till om våra beslut inom området påverkar andra länder positivt eller negativt. För att göra en relevant bedömning av olika energislags potential bör hela livscykeln bedömas, även de delar som möjligen sker utomlands. Därför bör det förtydligas i målet om låg negativ påverkan på miljö och hälsa, att målet gäller även i andra länder. En utredning bör tillsättas för att bedöma hur svensk energipolitik påverkar hälsa och miljö i andra länder.

Stockholm den 25 oktober

2010

Lise Nordin (MP)

Tina Ehn (MP)

Kew Nordqvist (MP)

Bodil Ceballos (MP)

Stina Bergström (MP)

Agneta Luttröpp (MP)